



RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Warszawa, 19. 11. 2012 r.

RPO-663459-V/I 1/VSP/GM

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Jan Vincent - Rostowski
Minister Finansów

szanowny Panie Ministrze

W toku badania indywidualnych spraw w Biurze Rzecznika Praw Obywatelskich wyłonił się problem podwójnego karania obywateli - na podstawie art. 89 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 19 listopada 2009 r. o grach hazardowych (Dz. U. z 2009 r., Nr 201, poz. 1540 ze zm.) oraz na podstawie art. 109 Kodeksu karnego skarbowego (tekst jednolity: Dz. U. z 2007 r., Nr 111, poz. 765 ze zm.).

Przepis art. 109 Kodeksu karnego skarbowego (dalej Kks) stanowi podstawę do nałożenia grzywny na uczestnika gry losowej, zakładu wzajemnego, gry na automacie, urządzonych lub prowadzonych wbrew przepisom ustawy lub warunkom koncesji lub zezwolenia. Natomiast zgodnie z art. 89 ust. 1 pkt 3 ustawy o grach hazardowych, karze pieniężnej podlega uczestnik w grze hazardowej urządzanej bez koncesji lub zezwolenia. Wysokość kary pieniężnej wymierzanej w tym przypadku wynosi 100 % uzyskanej wygranej (art. 89 ust. 2 pkt 3 ustawy). Dla możliwości ukarania uczestnika gry hazardowej na podstawie art. 89 ust. 1 pkt 3 ustawy o grach hazardowych bez znaczenia pozostaje kwestia świadomości, co do okoliczności urządzania gry bez koncesji lub zezwolenia. Odpowiedzialność administracyjna stosowana jest w tym przypadku w oderwaniu od winy, cech ukaranego oraz okoliczności czynu.

Analiza powyższych przepisów prowadzi do wniosku, że przewidują one dwojakiego rodzaju sankcje za uczestnictwo w grze hazardowej. W konsekwencji mamy tu do czynienia z sytuacją, gdy określone zachowanie zagrożone jest

administracyjną karą pieniężną oraz może jednocześnie wyczerpywać znamiona czynu zabronionego, za które ustawa przewiduje karę grzywny.

W ocenie Rzecznika Praw Obywatelskich stan prawny dopuszczający kumulację odpowiedzialności administracyjnej i karnoskarbowej pozostaje w sprzeczności z zasadą państwa prawnego, wyrażoną w art. 2 Konstytucji RP.

Należy w tym miejscu zwrócić uwagę na orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące problemu stosowania podwójnych sankcji. W uzasadnieniu wyroku z dnia 29 kwietnia 1998 r., sygn. akt K 17/97, Trybunał stwierdził, iż stosowanie wobec tej samej osoby, za ten sam czyn, sankcji administracyjnych i odpowiedzialności za wykroczenia narusza zasadę państwa prawa wyrażoną w art. 2 Konstytucji. Regulacja prawna odpowiedzialności administracyjnej obywatela powinna bowiem uwzględniać także interes ukaranego, a więc zwalniać go od ponoszenia ewentualnej odpowiedzialności przed innymi organami orzekającymi za ten sam czyn. Kumulowanie odpowiedzialności administracyjnej i odpowiedzialności za wykroczenia skarbowe stanowi bowiem wyraz nadmiernego fiskalizmu i nie uwzględnia w żadnym stopniu interesu podatnika, który poniósł wskazaną karę administracyjną. Takie same stanowisko Trybunał zajął w wyroku z dnia 4 września 2007 r., sygn. akt P 43/06, w którym za niezgodny z art. 2 Konstytucji RP uznał przepisy ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług, w zakresie, w jakim dopuszczały stosowanie wobec tej samej osoby, za ten sam czyn, sankcji administracyjnej i odpowiedzialności za wykroczenia albo przestępstwa skarbowe.

Pragnę w tym miejscu zauważyć, iż do Biura Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi obywateli, karanych z art. 89 ust. 1 pkt 3 ustawy o grach hazardowych, dotyczące sytuacji, w których trudno znaleźć uzasadnienie dla stosowanych sankcji administracyjnych - przykładowo dotyczące drobnych wygranych uzyskanych za udział w grach (promocjach) organizowanych okazjnie w sklepach handlowych. Tego rodzaju sytuacje, kiedy obywatel, który w istocie w żaden sposób nie zawinił swoim zachowaniem konfrontowany jest z aparatem administracyjnym, wszczynane jest wobec niego postępowanie wyjaśniające, a następnie nakładana kara pieniężna, sprowadzająca się w zasadzie do konfiskaty uzyskanej wygranej - postrzegane są przez obywateli, jako

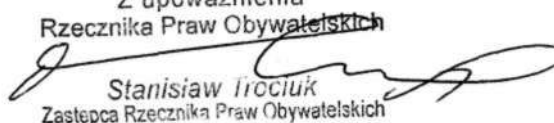
niezasłużona represja, służąca w dodatku jedynie ochronie interesów Skarbu Państwa, kosztem ich praw.

Należy zgodzić się ze stanowiskiem, iż w tych przypadkach dochodzi do nadmiernego fiskalizmu i rygoryzmu prawnego, a sankcja administracyjna stosowana wobec obywatela, w oderwaniu od jego winy oraz okoliczności czynu, nie pełni roli prewencyjnej, ma tylko i wyłącznie charakter ekonomiczny i represyjny.

Obecny stan prawny budzi więc wątpliwości natury konstytucyjnej. Z tych też względów, na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jednolity: Dz. U. z 2001 r. Nr 54, poz. 535 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o zajęcie stanowiska w przedstawionej sprawie, a w szczególności rozważenie potrzeby podjęcia stosownych działań legislacyjnych zmierzających do wyeliminowania przedstawionego problemu podwójnej karalności.

Z poważaniem

Z upoważnienia
Rzecznika Praw Obywatelskich


Stanisław Trociuk
Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich